

Tartu Ülikooli Ametiühingu vastused ajalehe Stolitsa küsimustele kõrgharidusrahastuse teemal.

27.05.2022

– Mis kõrghariduse rahastamise mudel on Teie arvates kõige realistlikum?

TÜ Ametiühing: Kõige realistlikum ja tulevikku suunatud lahendus on see, et kõrgharidustöötajale makstakse palka ülikooli poolt määratud miinimummäära alusel, mis ei sõltu projekti olemasolust. See tähendab akadeemiliste ametiühingute poolt välja pakutud põhipalga süsteemi. Ootame akadeemiliste töötajate põhipalga süsteemi ellu viimist ministeeriumi poolt. Tarvis on käivitada Hariduslepe nõuded - 1.5% SKPst kõrgharidusele ja 1,5% SKP-st üldharidusele ning tasuta kõrghariduse jätkumine Eestis. Riigi poolt antav raha peab sisaldama õppejõudude, akadeemiliste töötajate palgaraha. Meie eeskujuks on õpetajate mudel, kus on kolmepoolsed kokkulepped riigi, tööandjate ja töötajate esindajate vahel.

– Riigikogu kultuurikomisjoni avalikul istungil 17. mail Arenguseire Keskuse ekspert Uku Varblane tutvustas uuringut kõrghariduse rahastamise kolme alternatiivse stsenaariumi mõjust riigi kuludele ja kõrgkooli tuludele. Kahe toodud stsenaariumi järgi kõrghariduse rahastamiseks võiks kehtestada kõigile ühetaoline õppemaks 1000 või 5000 eurot aastas. Kas see ei muuda Teie arvates liiga paljudele koolilõpetajatele kõrgharidus kättesaamatuks?

TÜ Ametiühing: Vaadates, kui palju töötavad üliõpilased juba praegu, kui paljud neist elavad vaesuses või suhtelises vaesuses, siis muidugi muudab. Saadav tulu ei kataks ära kõrgharidusrahastuse puudujääki, seega, mis oleks selle mõte? 1.5% SKP-st kõrgharidusele peab tulema riigilt.

– Ütlesite mulle enne antud kommentaaris, et „tasuline haridus ei ole Eestile hea, sest see süvendab ebavõrdsust ning tõukab andekaid noori Eestist lahkuma, kas Põhjamaadesse tasuta hariduse järele või Lääne-Euroopasse tasulist, kuid Eesti omast kvaliteetsemat haridust omandama“. Kas praegu olete ka seisukohal, et tasulise kõrghariduse kehtestamine pole Eesti jaoks hea lahendus?

TÜ Ametiühing: Loomulikult oleme jätkuvalt sellel seisukohal.

– Kahe stsenaariumi järgi õppelaenu tagasimaksmine muutub sissetulekust sõltuvaks – tagasimaksmine algab alates 1,5-kordse keskmise palga teenimisel. Kui mõistlik lahendus see Teie arvates on arvestades seda asjaolu, et prognoosi järgi umbes 30% tudengeid mitte kunagi

ei maksa laenu tagasi ja nt hariduse valdkonnas kõigest 8% lõpetanutest maksab oma laenu tagasi ise? Kas riik on suuteline kõigi teiste eest maksma?

TÜ Ametiühing: Peab olema, kui valitakse selline süsteem. Aga küsime hoopis, kas see bürokraatia, mis sellise süsteemiga kaasneb, on seda väärt? Kes selle kinni maksab? Kokkuvõttes on kõigi jaoks lihtsam ja tõenäoliselt ka odavam anda tasuta kõrgharidust. Haritud inimesed on Eesti riigi alustala, kes loovad uut väärtust ja toovad uusi lahendusi ühiskonnale juurde. Iga võimekas Eesti Vabariigi noor peab saama tasuta kõrghariduse!

– Ja kas see ei too kaasa seda, et paljud lõpetajad (nt arstid) suunduvad välismaale tööle, et sealsest kõrgemast palgast laenu kergemini ära maksta?

TÜ Ametiühing: Kõrgema palga pärast kindlasti, aga kas see on nüüd seotud laenu tagasimaksmiseks, on kahtlane. Kui lõpetaja leiab oma töö ja sissetuleku Eestis ega teeni palju rohkem kui 1,5 keskmist palka, siis pigem püüab ta tagasimaksmisest mööda hiilida.

Lisaks, see, et kui arstid või õed lahkuvad, on märk Eesti töötingimuste kohta. Eestis on vaja tugevamaid ametiühinguid, kes suudavad seista vastuvõetavate töötingimuste eest, siis inimesed ei lahku (või soovivad kogemuse saades naasta kodumaale). Inimeste arusaamine ametiühinguliikumise olulisest kohast ja demokraatia alustalast - kolmepoolsusest (riik, tööandjad, töötajad ühiselt kõigi oluliste otsuste juures) - peab algama juba koolipingis.

Liituge ametiühingutega, sest koos oleme tugevad!

Lugupidamisega

Tartu Ülikooli Ametiühingu nimel

Stefan Groote

Tauri Tampuu

Ruth Tammeorg